

Covid-19 Sonrası Eğitim Sisteminin Yeni Medya Ortamlarına Taşınmasına Yönelik Bir İnceleme

Taylan Maral¹

Mehmet Özdemir²

Özet

Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının etkilerinin hayatın her alanında derinden yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Bu bağlamda eğitim sistemleri de sosyal hayatın bir parçası olarak değerlendirilmekte ve öğrencilerin gelecekleriyle ilgili olan sınav sistemlerinin yaşanan pandemi sürecinde ülkeler bazında değerlendirilmesi yapılırken, dijitalleşmenin de rolü öne çıkmaktadır.

COVID-19 pandemisi eğitim alanında önemli değişikliklere neden olmuş ve eğitim yöntemlerinin sosyal medya ortamlarına taşınmasını hızlandırmıştır. Pandemi, dünya genelinde okulların kapanmasıyla geleneksel sınıf ortamlarının yerini çevrimiçi eğitim platformlarına bırakmasına yol açmıştır. Bu dönemde sosyal medya, eğitim kurumları, öğretmenler ve öğrenciler için iletişim, içerik paylaşımı ve öğrenme aracı olarak büyük önem kazanmıştır. Ancak, bu dönüşüm beraberinde; çevrimdışı eğitime katılmayan öğrenciler, teknik problemler ve çevrimiçi eğitimde öğrenci katılımını sürdürme zorluğu gibi sorunları da beraberinde getirmiştir.

“COVID-19 Sonrası Eğitim Sisteminin Yeni Medya Ortamlarına Taşınmasına Yönelik Bir İnceleme” başlığı altında hazırlanan bu çalışmada, araştırmanın odak noktası, küresel salgının eğitim alanında yol açtığı zorluklara karşı geliştirilen çözümleri değerlendirmektir. Çin, Kanada, Güney Kore ve Almanya gibi farklı ülkelerin deneyimleri bu bağlamda incelenmiştir. COVID-19’un eğitim sistemine etkileri, geleneksel eğitim yöntemlerinin sınırlarını ortaya koymuş ve yeni medya olanaklarının eğitimde daha etkin

1 Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, tmaral@gelisim.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4508-4001

2 Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, mehmetozdemir@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9213-1926

bir rol oynamasının gerekliliği vurgulanmıştır. Çalışma, söz konusu ülkelerin eğitim sistemlerinde uygulanan çevrimiçi eğitim platformları, dijital araçlar ve öğrenme yöntemlerinin yanı sıra öğretmenlerin ve öğrencilerin bu döneme nasıl uyum sağladığına da odaklanmıştır. Sonuç olarak, COVID-19 sonrası dönemde eğitim sisteminin yeni medya ortamlarına geçişi, uluslararası örnekler ışığında analiz edilerek, gelecekteki eğitim yöntemlerinin şekillendirilmesine dair önemli perspektifler sunmaktadır.

1. Eğitim

Eğitim, ekonomik düzlemde reformları hayata geçirmenin, toplumun üretim kapasitesini artırmanın ve gelişmiş ekonomiler seviyesine ulaşmanın kalkınma açısından vurgulanan bir temel taşıdır. Bu unsurdan, kalkınmanın temelinde “insana yatırım” yapılmasının kaçınılmaz olduğu anlaşılmaktadır. Bu yatırım, eğitim aracılığıyla iki düzeyde gerçekleşmektedir. Birincil düzeyde, ailelerin çocuklarına ve bireylerin kendilerine yatırım yapması söz konusudur. İkincil düzeyde ise, devletin vatandaşlarına yönelik yatırımı devreye girer. Bireyin bu yatırımı, toplumsal gereksinimlere uygun bir şekilde evrilmesine, gelişmesine ve ilerlemesine yardımcı olur. Bu süreç, teknolojik ilerlemeyi teşvik eder, sürdürülebilir kalkınmayı destekler ve eğitim ile sağlık alanlarında fırsat eşitliği ile refahın oluşmasına katkıda bulunur. Sonuç olarak, eğitim insanlık tarihi kadar eski ve sosyal bir olgu olarak varlığını sürdürür. Aile, din, ekonomi ve siyaset gibi temel sosyal olgulardan bir tanesidir. Bir toplumun ortak çıkarımı olsa da eğitim, kültür yapıları ve toplum değerlerine göre değişiklik göstermektedir (Abay, 2004: 135).

Tarım toplumu, ardından sanayi toplumu ve nihayetinde bilgi toplumu şeklindeki evrimsel dönüşüm, çeşitli yeteneklere sahip insan gücünün talep edildiği bir süreci ifade eder. Bu evrim, bireysel eğitimi de etkiler. Bu bağlamda, eğitim hedefleri ve kişisel bakış açıları değişir, bu da eğitim algısında farklı tutumların gelişmesine neden olur.

1.1. Eğitim Türleri ve Ortamları

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmek hatta değiştirmek amacıyla donatılmış olup, birey ve toplum nazarında kalıcı yaklaşım değişikliği meydana getirmeyi de amaçlar. Eğitim, farklı bilim insanları tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır, ancak genel kabul görmüş sınıflandırmalar formel, informal, yaygın ve örgün şeklindedir. Formel eğitim, okul ve üniversite gibi resmi kurumlarda verilen eğitimidir. Bu eğitim, genellikle müfredatlar, ders planları ve sınavlar gibi standartlara göre düzenlenir. Informel eğitim, okul ve üniversite dışında, günlük yaşamda edinilen eğitimidir. Bu eğitim, genellikle aile, arkadaşlar, iş arkadaşları ve

diğer sosyal ortamlardan edinilir. Yaygın eğitim, toplumda yaygın olarak bulunan eğitimidir. Bu eğitim, halka açık kütüphaneler, müze ve sergiler gibi kurumlarda veya internet üzerinden edinilebilir. Örgün eğitim, bir meslek veya kariyere yönelik olarak verilen eğitimidir. Eğitim, bireylerin ve toplumun gelişimi için çok önemlidir. Eğitim, bireylerin yeteneklerini ve becerilerini geliştirir, bilgilerini ve değerlerini artırır, toplumda daha aktif ve sorumlu bireyler olmalarını sağlar. Eğitim, toplumu daha ilerici ve üretken bir hale getirmektedir (Erjem, 2013: 341).

Öğrenmenin ve öğretimin çeşitli şekillerde olması ve uygulanması, eğitimin verimliliğini arttırmak, eğitim-öğretim ortamını uygun şartlara göre değiştirmek, bulunduğu ülkelere göre değişiklik göstermekle birlikte ekonomik şartlar altında değerlendirmek gibi çeşitli nitelikleri içerisinde barındırabilir.

İnformel eğitim, planlı ve programlı olmayan, günlük yaşamda kendiliğinden gerçekleşen öğrenmedir. Bu tip öğrenmeler yaşamın her alanında gerçekleşebilir. Formel eğitimden farklı olarak, daha esnek ve daha kişiselleştirilmiş bir öğrenmedir. Birey, kendi ilgi alanları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenmeyi seçebilir. Ayrıca, informal eğitim, formel eğitimden daha kalıcı bir öğrenmedir. Birey, informal ortamlarda öğrendiği bilgileri daha uzun süre hatırlar ve kullanır. Bireylerin yeteneklerini ve becerilerini geliştirmesine, bilgilerini ve değerlerini artırmasına, toplumda daha aktif ve sorumlu bireyler olmalarına yardımcı olur. Ayrıca, informal eğitim, toplumu daha ilerici ve üretken bir hale getirir (Demirel ve Ün, 1987: 42). İnformel eğitimin başlıca özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Doğal şartlar altında kendiliğinden meydana gelir.
- Elde edilen beceriler kişiye göre değişiklik gösterebilir.
- Ne zaman ve nerede yapılacağı öncesinden planlanmamıştır.
- Süre bakımından geniş kapsamlı olarak tanımlanır (Sakin, 2011: 24).

İnformel eğitim, planlı ve programlı olmayan, günlük yaşamda kendiliğinden gerçekleşen öğrenmedir. Bu tür öğrenme, gözlem ve taklit yoluyla gerçekleşir. Birey, gözlemleyerek ve taklit ederek yeni şeyler öğrenir. Gözlem ve taklit, öğrenme kolaylığını sağlarken, öğrenmenin kalıcı olmasını da belirler. Bu dönemde insanlar zararlı alışkanlıklar da edinmiş olabilirler. Toplum, büyüyüp ve geliştiği sürece informal eğitim de bireylerin yetiştirilmesinde yetersiz kalmıştır. Bu nedenle, formel eğitim uygulanmaya başlanmıştır.

Formel eğitim, planlı ve programlı bir şekilde, okullarda ve diğer eğitim kurumlarında verilen eğitimidir. Formel eğitim, bireylerin yeteneklerini ve becerilerini geliştirmeye, bilgilerini ve değerlerini artırmaya yardımcı olmaktadır. İformel eğitim ve formel eğitim, birbirini tamamlayan iki tür eğitimidir. İformel eğitim, bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları sorunları çözmelerine yardımcı olurken, formel eğitim, bireylerin kariyerlerinde yükselmelerine yardımcı olur (Demirel, 1987: 55).

Formel eğitim, planlı ve programlı olarak, okullarda ve diğer eğitim kurumlarında verilen eğitimidir. Formel eğitim, önceden belirlenmiş bir sistem içerisinde hazırlanır ve öğretim aracılığıyla hayata geçirilir. Eğitim başlamasından bitimine kadar hususi bir ortam içerisinde gözetim altında uygulanır. Değerlendirme ise sürecin belirli bölümlerinde ve sonucunda yapılır.

Örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılan formel eğitim, bireylerin yeteneklerini ve becerilerini geliştirmeye, bilgilerini ve değerlerini artırmaya yardımcı olur. Formel eğitim, bireylerin kariyerlerinde yükselmelerine ve toplumda daha aktif ve sorumlu bireyler olmalarına yardımcı olur (Sakin, 2011: 19).

1.2. Yeni Bir Eğitim Ortamı Olarak Uzaktan Eğitim

Günümüzde uluslararası toplumlar, çeşitli alanlarda hedefler belirlemekte ve bu hedeflere ulaşmak için büyük çaba sarf etmektedir. Bu değişim süreci, artan görev yükü ile birlikte öğrenilen bilgilerin içeriğinin ve derinliğinin değişeceği gerçeğini beraberinde getirir. Kitle iletişimi, dünyadaki değişimleri şekillendiren en etkili unsurlardan biri olarak öne çıkmış; küreselleşme ve bilgi toplumu gibi terimler ön plana çıkmıştır. Bu nedenle, bu kavramların günlük yaşantımızda daha belirgin bir yer edindiği bir dönemde, öğrenilmesi gereken bilgi miktarı artmış, bilgiler hızla tüketilmektedir (Antalyalı, 2004: 65). Özellikle teknolojinin hızla gelişmesi ve bilgi miktarının artması ile insanlar bilgiye ulaşmanın yollarını aramaktadırlar. Bu arayışla bilgi edinmenin en temel yolunun eğitimden geçtiği anlaşılabilir. Kişisel ve sosyal açıdan eğitim, insan hayatını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Nüfusun da artmasıyla birlikte öğretim faaliyetleri daha karmaşık hale gelmiş ve bu durum insanları yeni arayışlar yapmaya sevk etmiştir (Kaya, 2002: 113). Ancak, geleneksel eğitim kurumları insanların ihtiyaçlarını karşılamada sınırlı olabilir. Bu sınırlama, eğitimde adalet ve demokrasinin sağlanması, bireysel farklılıkların en aza indirilmesi, eğitim maliyetlerinin düşürülmesi ve eğitimin ana konularındaki fırsatlardan herkesin eşit olarak yararlanmasını sağlama gibi hedeflere yol açmıştır (Kazu ve Özdemir, 2002).

Buna karşın eğitim sorunu, genel halka aynı anda eğitim hizmeti verilememesinden, kişisel ilgi ve yeteneklerinin tam olarak düşünülmemesinden, bireylerin ihtiyaç duyduğu bilgi miktarı ve bilgi miktarının tam olarak belirlenmemesinden kaynaklanmaktadır. Uygun teknoloji kullanılarak sunulamaz ve etkin bir şekilde bu sorunları çözmeden gerekli bilgileri kısa sürede sağlayamaz, bu da eğitimcilerin ve yöneticilerin yeni çözümler aramasına neden olur. Bu noktada teknoloji hayatın değişmez unsuru haline gelmiş ve bilgiyi eğitim perspektifinden bireylere aktaran “uzaktan eğitim” kavramı ortaya çıkmıştır (Ateş ve Altun, 2008: 128).

Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim yöntemlerinin aksine, coğrafi olarak ayrı alanlarda bulunan öğretmenler ve öğrencilerin teknoloji araçları aracılığıyla etkileşime girdiği bir eğitim sistemidir. Bu sistem, uzak köylerde veya bölgelerde yaşayan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaynak veya öğretmen sorununu çözmek veya fiziksel engeller veya hastalıklar nedeniyle eğitimi sürdürmek amacıyla da kullanılmaktadır. Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim yöntemlerine göre daha esnek, ekonomik, erişilebilir olması gibi birçok avantaja sahiptir. Uzaktan eğitim, günümüzde giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Uzaktan eğitimin sağladığı bu avantajların yanı sıra, teknolojinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitimin daha kolay ve daha erişilebilir hale gelmesinin bir sonucudur. Bağımlıların eğitim ihtiyaçları, örgün eğitim almaya devam edemeyen gençler, kendini geliştirmek isteyen yetişkinlerin eğitim ihtiyaçları gibi nedenlerle ortaya çıkan eğitim modelleri. Uzaktan eğitim, bireyselleşme, özelleşme, geleneksel eğitime uygun olmadığı belirlenen öğrencilere eğitim verebilme, hareketlilik ve “diğer eğitim sistemlerine” göre daha az maliyetli olma gibi çeşitli özelliklere sahiptir (Yalın, 2005: 84).

Uzaktan eğitim üç ana özelliği ile özetlenebilir: Farklı koşullar altında yaygın olarak kullanılabilen bir eğitim uygulaması, kişiselleştirilmiş, kendi kendine öğretme eğitimi ve öğrenmenin sorumluluğunu bireye bırakan bir eğitimidir. Uzaktan eğitim, literatürde kullanılan yöntemlere göre farklı terimler kullanılarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitimi tanımlamak için eğitim kurumları, eğitim yönetimi, çeşitli öğretim ortamlarının kullanılması, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişim ve öğrenciler ile öğretmenler arasındaki fark gibi bazı temel işlevleri kullanır. Bu farklı işlevleri tanımlasa da uzaktan eğitimde harf öğreniminden çevrimiçi öğrenmeye kadar pek çok model bulunmaktadır. Herhangi bir karışıklığa neden olmayacağından, bu uzaktan eğitim modellerinin yorumunu dikkate almak önemlidir (Hızal, 1983: 74).

Ayrıca e-öğrenmenin, insanların ihtiyaç duydukları zaman ve istedikleri yerde internet aracılığıyla eğitim bilgilerine eriştikleri öğrenme türü olarak tanımlandığı da görülebilir. Özellikle son yıllarda internet tabanlı teknolojinin eğitimde yaygınlaşması, e-öğrenme kavramını gündeme getirmiştir. E-öğrenme bir uzaktan eğitim şeklidir ve önemi gün geçtikçe artmaktadır. E-öğrenme, iki farklı grupta senkronize ve asenkron olarak temsil edilmektedir. Senkronizasyon modeli, fiziksel olarak farklı yerlerde bulunan, eğitim deneyimi olan ve aynı zamanda iletişim kuran öğretmenler ve öğrenciler olarak tanımlanmaktadır. Eş zamansız e-öğrenme ise öğrenciyle gerçekleşir (Bledsoe, 2008). Öğrencilerin çalışmalarını tamamlamak için öğretmenle iletişime geçmelerine gerek yoktur.

E-öğrenme sayesinde, teknoloji kullanımıyla esnek bir öğrenme ortamı ve öğrenme süreci oluşturulabilir. Gamble'a göre (2009) e-öğrenme, zaman ve mekânla sınırlı olmayan öğrenmeyi sağladığı için, bilgisayar ve internet teknolojisinin kademeli gelişimi, bu tür uzaktan eğitimin kullanımına olan ilginin artmasına neden olmuştur. Web tabanlı uzaktan eğitimde, içeriği internette "html" sayfaları şeklinde öğrencilere sunulan bir başka uzaktan eğitim modelidir. Eğitim amaçlı hazırlanan bilgiler, zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın öğrencilere ulaştırılabilir. Bu sayede zaman ve mekân gerektirmeyen, yüz yüze etkileşim gerektirmeyen bilgilerin hazırlanması, "ağ tabanlı eğitim" adı verilen ağ üzerinden öğrencilere iletilir.

Diğer bir model ise çevrimiçi öğrenmedir. Bu modelde, internet ve web tabanlı teknolojileri etkin bir şekilde kullanan öğretim araçları, anlamlı etkileşimler yaratmak ve öğrenme ortamında öğrenmeyi teşvik etmek için kullanılmaktadır. Herhangi bir çevrimiçi öğrenme ortamı aracılığıyla bilgi edinmek isteyen öğrenciler, derse katılan öğretmenler veya diğer öğrencilerle etkileşime girebilirler. Bu nedenle Aşkar ve Güngör (2004) öğrencilerin sesli veya görüntülü sohbeti kullanabileceğinin ve sorulara yanıt bulabileceğinin altını çizer. Mobil öğrenme ise son e-öğrenme modelidir. Mobil bilgi işlem ve e-öğrenme alanlarının ortak bir değerlendirmesinin sonucudur. E-öğrenme modeline erişmek için dinamik olarak oluşturulmuş hizmetleri ve iletişimleri kullanabilirsiniz. Uzaktan eğitimin tüm bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, hızlı nüfus artışı ve insanların geleneksel eğitime erişimlerinin devam ettiği düşünüldüğünde, bu öğrenci gruplarını eğitim kurumlarında barındırmak zordur (Kakar, 2008).

Uzaktan eğitim, bireylere kendi zamanlarında ve kendi hızlarında öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu, bireylere daha fazla esneklik sağlamak ve onların öğrenmelerini daha kolay hale getirmektedir. Bireylere daha fazla kaynak ve daha fazla etkileşim fırsatı sunmaktadır. Uzaktan eğitim,

eğitimi kişiselleştirmekte, bu da bireylere kendi ilgi alanları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme fırsatı sunmaktadır. Uzaktan eğitim, bireylere öğrenme sorumluluğu vermekte bu durum da bireyleri daha aktif bir şekilde öğrenmeye teşvik etmekte ve onların öğrenmelerini daha kalıcı hale getirmektedir. İlgi ve yetenekleri geleneksel eğitim yöntemlerinden daha esnek ve kişisel koşullara uygulanabilir. Bu bakımdan uzaktan eğitim, öğrencileri öğrenme stillerine göre yetiştirebilen bir uygulama olduğunu da söylemek mümkündür (Dabbagh ve Ritland, 2005).

Teknolojinin hızlı gelişimi, dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimde büyük ilerlemeye yol açmış, uzaktan eğitim modeli de günümüzdeki haline gelene kadar çeşitli aşamalardan geçmiştir (Coşgun, 2007: 35). Uzaktan eğitime ilk kayıt şeklinin alfabe eğitimi olduğu görülmektedir (Ekici, 2003: 49). Genellikle 1700’lerde İngilizce öğretilmesi amacıyla başlayan modelde, posta sistemi öğrencilere mektup ve öğretmenlere ev ödevi göndermek için kullanılmıştır. Almanya’da Toussaint ve Langenscheidt’in 1856 yılında Berlin’de ilk adımlarını atmaları, “Tele Kolleg”, “SchulFernsehen”, “FernUniversität” ve “DeutshInstitutFürFernStudien” gibi kurumların gelişmesine yol açmıştır. 1900’lerde radyo ve ses kayıt cihazlarının iletişim için kullanılmasıyla bu araçlar uzaktan eğitim için de kullanılmaya başlanmıştır (Curabay ve Demiray, 2002: 25).

Öte yandan Avustralya, insanlar uzakta yaşadığı için 1914 yılında bir “yazışmalı eğitim sistemi” kurarak uzaktan eğitim alanına girmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra ülkenin eğitim düzeyini yükseltmek için uzaktan eğitim sistemi giderek önem kazanmış ve öne çıkmıştır. Bu alandaki ilk uygulama Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya gibi ülkelerde yapılmaktadır. Güney Afrika Üniversitesi 1946’da uzaktan eğitim uygulayan 11 üniversite arasında en büyük bölümlerden biri olan Dış Çalışmalar Bölümü adında bir bölüm kurulmuştur. Uzaktan eğitim sistemi, 1948 yılında Japonya’da askerler, yarı zamanlı okullar veya ortaokullar, lise ve yükseköğrenim seviyelerine eğitim fırsatları sağlamak için “Eğitim Kanunu”na uygun olarak geliştirilmiştir (Arar, 1999).

Uzaktan eğitim bağlamında kullanılan başka bir teknoloji de televizyondur. Bu alandaki ilk uygulama, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Iowa Üniversitesi’nde 1932-1937 yılları arasında gerçekleştirilen eğitim amaçlı televizyon yayınlarıyla başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde uzaktan eğitim alanında yapılan ilk girişimlerden biri de Massachusetts’te Boston’da “Evde Öğrenme Araştırma Derneği”nin kuruluşudur (Uşun, 2006: 51). Amerika Birleşik Devletlerinde her yıl ortalama 5 milyon kişi uzaktan eğitim almaktadır. 1993 yılında, modemleri ve bilgisayarları olan

yaklaşık 30.000 yetişkin, benzer çevrimiçi üniversitelerde eğitim görmüştür. Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'daki 390 üniversite öğrencilerle iletişim kurmak için iki yönlü bilgisayar ortamı teknolojisini kullanmıştır. 1995 ile 1996 yılları arasındaki altı ayda, her okul yaklaşık 150 uzaktan eğitim programı oluşturmuştur (Aker, 2002: 21).

Bugüne geldiğimizde, teknolojinin gelişmesiyle beraber uzaktan eğitim uygulamalarının ilk önceleri disket, cd-rom, internet vb. etkileşimli araçlarla sağlandığını görmek mümkün. İnternet teknolojisinin hızlı gelişimi ve internetin yaygın kullanımı, eğitimde karşılaşılan bazı sorunların çözümünde de büyük bir etki yaratmıştır. Ne zaman ve nerede olursa olsun, toplumun her kesimine eğitim vermek başta örgün eğitim veren kurumlar olmak üzere her kurumun vazgeçilmez arzudur. Ülkemizdeki eğitim kurumlarının imkânları ve ihtiyaçları göz önüne alındığında, okumak isteyen bireylerin yaşları, meslekleri ve coğrafi konumları nedeniyle eğitim sorunları yaşadıkları görülmektedir. 1990'dan beri internet, eğitimde kullanılmaktadır ve günümüzde en yaygın bilgi akış sistemi haline gelmiştir (Mahiroğlu ve Coşar, 2008: 64). Metin, video, ses ve grafikleri hızlı ve kolay bir şekilde aktarmak, paylaşmak ve dünyaya sunmak için internet teknolojisini kullanmak eğitim faaliyetlerini artırmaktadır.

Uzaktan eğitimde internet, öğrencilerin bilgilerine erişmek ve öğretmenlere bilgi aktarmak için kullanılmaktadır. Uzaktan eğitimin yarattığı sanal eğitim ortamı, eğitim için gelişen internet teknolojisinin en yaygın şeklidir. İnsanların bilgiye erişimindeki zaman ve mekân sınırlamalarını, personel ve yetenek sınırlamalarını tamamen ortadan kaldırır ve yeni içerik ekler. Uzaktan eğitim metotlarında çeşitli araç ve gereçler giderek daha fazla kullanılmakta ve uygulamaları Türkiye'de de hızla artmaktadır (Akman ve Güler, 2008: 47). Salgın, hastalık, savaş vb. olağanüstü durumlar karşısında uygulanan uzaktan eğitim sistemi, zorunlu haller dışında özellikle çalışan kişilerce tercih edilmiş, örgün eğitim sistemine dâhil olma imkânı olmayan kişilerce uygulanabilirliği açısından önemini korumuştur.

2. Covid-19 Pandemisi Sürecinde Eğitimin Dijitalleşmesi

Bir pandemi, belirli bir toplumda belirli bir süre içinde bulaşıcı hastalıklarla enfekte olmuş bireylerin sayısında öngörülemez bir artış anlamına gelmektedir. Pandemi, "dünyada birden fazla ülkede veya bir kıtanın geniş bir alanında yayılan ve etkisini gösteren bir salgının genel adı" olarak tanımlanmaktadır (Sarı, 2020). Dünya tarihine dönüp baktığımızda, literatürde bulaşıcı hastalıkların neden olduğu birçok salgın ve pandemi kayıt altına alınmıştır.

1918'de İspanyol gribi dünya çapında 250 milyon insanın ölümüne neden oldu ve bu hastalık hava yoluyla bulaşan en ciddi hastalık olarak kayıtlara geçti. Asya gribi 1957'de ortalama 3 milyon kişinin ölümüne neden oldu. 1968'de bazı verilere göre 4 milyon kişiyi öldüren Hong Kong gribi ve 2009-2010'da ortalama 400.000 kişiyi öldüren alt grip türleri de bu yaygın hastalığa örnek olarak gösterilmektedir. Örneğin, binlerce kişi HIV virüsü ile enfekte olmuş ve bu da Edinilmiş Bağışıklık Yetersizliği Sendromu (AIDS) ile sonuçlanmıştır. Bu hastalık bağışıklık fonksiyonunun kaybına neden olurken, ilk olarak 1981'de Amerika Birleşik Devletlerinde tanımlanmış ve hastalık 2000 yılında sağlık tarihine geçmiştir. Hastalık kan, plasenta, emzirme ve cinsel yollarla bulaşmış ve binlerce insanın ölümüne neden olmuştur. Havayla taşınmayan hastalıklar, hava yoluyla bulaşan hastalıklara göre daha hafif önlemler gerektirmektedir (Tümer ve Ünal, 2001: 1).

Öyle ki hava yoluyla bulaşan hastalık vakalarındaki artışı durdurma çabaları tecrit sürecine yol açmıştır. İzolasyon, mikroorganizmaların enfekte hastalardan diğer hastalara, sağlıklı kişilere ve sağlık personeline bulaşmasını önlemek için alınan fiziksel önlemleri ifade etmektedir (Sarı, 2020).

Bu durumda izolasyon, havadan bulaşan hastalıkları durdurmak veya yayılmalarını azaltmak için en gerekli önlemdir. Yalnızlığın neden olduğu sosyal bağlantı eksikliği, yalnızlığa ve ciddi sağlık sorunlarına neden olabilmektedir. Yalnızlık ve sosyal izolasyon nedeniyle ani ölüm riski; sigara içme, fiziksel egzersiz yapmama ve obezite risklerine direnecek kadar büyüktür. Benzer şekilde, sosyal mesafenin ve kötü sosyal ilişkilerin geri dönüşü, kalp krizi ve felç riskini büyük ölçüde artırmaktadır. Bununla birlikte, depresyon, anksiyete ve intihar, sosyal izolasyonun neden olduğu yalnızlığın neden olabileceği önemli sağlık durumlarıdır. Tüm bu nedenlerle bulaşma riskini azaltmak için benimsenen sosyal izolasyon önlemlerinde felç, kalp hastalığı, bunama veya intihara yol açabilecek ruhsal hastalıkların önlenmesi yönetimin dikkat etmesi ve önleyici tedbirler alması gereken bir diğer konudur (HHS, 2020).

Pandemi, kısa zamanda bütün dünyayı etkileyen insan davranışları ile yaşam tarzlarını ve alışkanlıklarını değiştirmelerine neden olan global süreçtir. Pandeminin sosyal etkisi ciddidir (Akbaş ve Dursun, 2020: 81). Pandemi sırasında seyahatler ciddi şekilde kısıtlanırken okullar, marketler ve stadyumlar kapatılmıştır. Havaalanlarının kapatılması ve uçuşların iptal edilmesi birçok insanın seyahat, geçim ve aile hayatını da derinden etkilemiştir.

Son yirmi yılda, dünya havacılığının hızla gelişmesi ve yolcu trafiğinin artması ile küresel bir pandemi riski de artmıştır. Modern ve verimli hava yolculuğu ile güney Çin menşeli SARS virüsü, 2003 başlarında hızla

30'dan fazla ülkeye / bölgeye taşınmıştır. Ancak salgının önlenmesi amacıyla havaalanlarının kapanması, etkilenen bölgelerdeki sosyal hareketliliğe de zarar vermiştir (Wong ve Leung, 2007: 175).

Okulların geçici süre ile askıya alınması genellikle bir pandemide yayılımı azaltmak adına ilk müdahale olarak kabul edilir çünkü öğrenciler virüsü etkili bir şekilde yayabilirler. Okulların zamanında kapatılması ve halka açık toplantıların iptal edilmesi, 1918 Amerikan grip salgını sırasında salgının neden olduğu ölümlerin sayısının azaltılmasıyla önemli ölçüde ilişkilidir. Ancak pandemi sırasında çocuklar evde ailenin günlük düzenini bozmuş ve bu durum özellikle çalışan anneler açısından zorlayıcı nedenlere yol açmıştır (Cauchemez ve Ferguson, 2009: 474).

Küreselleşen dünyada ülkeler arası iş birliğinin artması çeşitli alanlarda olumlu neticeler elde etse de kimi zaman iş birliğinin olumsuz neticeleri de ortaya çıkmıştır. Olumsuz etkilerin en bariz örneği küresel Covid-19 salgınıdır (Secon, Woodward ve Mosher, 2020).

COVID-19 pandemisi, dünya genelinde birçok ülkenin eğitim sistemlerini etkilemiş ve eğitimin dijitalleşmesini hızlandırmıştır. Pandemi sürecinde okulların fiziksel olarak kapanması, uzaktan eğitim ve çevrimiçi derslerin önemini artırmıştır. Eğitim kurumları, öğrencilere ders içeriklerini çevrimiçi platformlar aracılığıyla sunarak eğitime devam etmeye çalışmışlardır. Bu dönem öğrencilere daha fazla esneklik ve erişilebilirlik sağlamakla birlikte, coğrafi engelleri ortadan kaldırarak, farklı bölgelerde yaşayan öğrencilerin de aynı eğitim kaynaklarına ulaşmasını sağlamıştır. COVID-19 ile birlikte dijitalleşme, öğretmenlere interaktif ve çeşitli dijital materyaller oluşturma ve paylaşma videolar, interaktif simülasyonlar, çevrimiçi testler gibi materyallerle öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmeleri desteklemiştir.

Eğitim teknolojilerinin (EdTech) ve çeşitli eğitim araçlarının yaygınlaşmasına yol açan bu süreç, video konferans platformları, eğitim yönetim sistemleri, çevrimiçi içerik platformları gibi araçların eğitim süreçlerine entegre edilmesinde etkin rol oynamıştır. Dijitalleşme ile birlikte öğretmenlere ve öğrencilere yaratıcı öğrenme yöntemleri deneme fırsatı sunulmuştur. Örneğin, sanal saha gezileri, dijital laboratuvar deneyleri gibi etkileşimli yöntemlerle öğrenme deneyimi zenginleştirilmiştir. Uzaktan eğitimle birlikte öğrencilerin teknoloji becerileri ve dijital okuryazarlığı artmış ve bu, onların gelecekteki iş yaşamında ve dijital dünyada daha etkin olmalarını sağlayabilir düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Dijitalleşme süreci aynı zamanda teknolojiye erişimdeki eşitsizlikleri de dijital bölünmeyi de ön plana çıkarmıştır. Dijital araçlara erişimi olmayan veya

teknoloji kullanma konusunda yetersiz destek alan öğrenciler, dezavantajlı durumda kalmıştır. Bu süreç öğretmen eğitimi eğitimin de önemini bir kez daha tartışmaya açmıştır. Öğretmenlere dijital eğitim materyali oluşturma ve çevrimiçi ders yönetimi konusunda hızla adapte olma fırsatı sunulmuştur.

2.1. Almanya’da Eğitim

Almanya’da okullar ve anaokulları ilk kez mart ayında kapatılmıştır. Bu dönemde 11 milyon öğrenci uzaktan eğitim almak zorunda kalmıştır. Ülkenin her eyaleti eğitim politikasına karar verirken farklı yaklaşımlar ortaya koymuştur. Bu uygulamalar arasında her hafta veya birkaç gün e-posta yoluyla ev ödevi, video konferanslar aracılığıyla ders veren öğretmenler ve oluşturulan sayfalara ödev yükleyen öğrenciler yer almıştır. 4 Mayıs’tan itibaren Alman okulları kademeli olarak açılmış ve ardından yaz tatili başlamıştır. Alman ilkokul ağustos ayında maske takarak yeniden açılmıştır. Ekim ayında başlayan ikinci dalganın getirdiği kısıtlamalara rağmen yüz yüze eğitim kesintiye uğramamıştır. Vaka sayısındaki artıştan sonra getirilen kısıtlamalar nedeniyle, başlangıçta 21 Aralık’ta başlaması planlanan Noel ve Yeni Yıl tatilleri 16 Aralık’a geri çekilmiştir. 8 Ocak’a kadar sürecek olan tatilden sonra okulun açılıp açılmayacağı belli değildir (Dünya.com, 2021).

Koronavirüs salgını, eğitim faaliyetlerini de derinden etkilemiştir. Dünyanın birçok ülkesi gibi Almanya’da da konferans salonları ve derslikler normal zamanlarda tıka basa dolu iken pandemi sırasında neredeyse boşalmıştır. Pandeminin ardından fakülte, personel ve öğrenci toplantıları asgariye indirilmiş, birçok üniversitede eğitime ara verilmiş, kütüphaneler geçici bir süre yasaklanmıştır. Kitaplar sadece yazılı başvuru ile posta yoluyla öğrencilere teslim edilebilir duruma getirilmiştir. Üniversitelerde ve kolejlerde, yeni bir eğitim dönemine uzaktan devam edilmesi planlanmıştır. Alman Yüksek Öğretim Kurumları Birliği Başkanı Kempen, “*Yeni dijital ders formatı kimseyi coşku içinde bırakmadı, ancak itiraz eden de olmadı*” şeklinde ifade ederek, öncelikle öğrencilere, bütün kısıtlamalara rağmen eğitim fırsatı sunma amacında olduklarını belirtmiştir. Kempen, dijital ders anlatımı için teknolojik destek gerektiren öğretim üyelerine de gerekli yardımların sağlandığını vurgulamıştır. Ayrıca, salgın nedeniyle ‘dönemi dondurma’ seçeneğinin değerlendirildiğini, ancak bu seçeneğin öğrencilerin kariyerlerini olumsuz etkileyebileceği kaygısı nedeniyle uygulanmadığını aktarmıştır (DW.com, 2021).

Alman Yüksek Öğretim Kurumları Derneği dijital eğitimin devam edeceğine dair bir mesaj yayınlasa da öğrenciler dijital eğitimde farklı sorunlarla karşılaşmıştır. Akla gelen en önemli soru, her öğrencinin sorunsuz

bir internet bağlantısına sahip olmamasıdır. Alman Yüksek Öğretim Kurumunda Öğrenim Gören Yabancı Öğrenciler Derneği'nden yapılan açıklamaya göre, iyi donanımlı bilgisayarı olmayan öğrenciler yurttan sınıfa uygun bir ortam bulamıyor ya da sınıfta zorluk çeken öğrenciler uzaktan eğitimden şikâyet etmişlerdir. Duisburg-Essen Üniversitesi İngilizce ve Tarih Öğretmenliği Öğrenci ve Öğrenci Birliği Temsilcisi Amanda Steinmaus, üniversitenin maddi açıdan dezavantajlı olduğunu, bazı öğrencilere dizüstü bilgisayar sağladığına ve çalışması gereken öğrencilerin durumuna dikkat çekmiştir. Steinmaus, eğitimlerinin yanı sıra “geçimini sağlamak için çalışmak zorunda olan öğrencilerin pandemi nedeniyle işlerine devam edemediklerini” belirtmiştir (DW.com, 2021).

Steinmaus, dijital üniversitenin öğrenciler arasında oldukça az bir memnuniyet oranına sahip olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte, “uzaktan eğitimden memnun olanların olduğunu ve dijital eğitimin olumlu yönlerine dikkat çektiğini” belirtmiştir. Steinmaus’a göre, “artık derslerin katılım için fiziksel olarak okula gitmeyi gerektirmemekte, kaçırılanlar veya yeniden izlemek isteyenler internet üzerinden esnek saatlerde derslere ulaşabilecektir”. Ancak, hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler “uzaktan eğitimi uzun vadede sürdürülebilir” olarak görmemektedir. Örneğin, fizik veya kimya gibi bölümlerde uzaktan laboratuvar dersleri düzenlemek mümkün değildir. Bu nedenle, güz döneminde bazı derslerin sıkı güvenlik önlemleri altında küçük gruplar halinde yüz yüze öğretileceği beklentisi oluşmuştur. Diğer yandan, Almanya’daki 26.000 eğitim kurumundan 6.000 yükseköğretim kurumunda ders veren eğitimciler, yüz yüze eğitim talepleriyle ilgili dilekçeler sunmuşlardır. Fakülteler, üniversitelerin temel özelliklerinden birinin karşılıklı etkileşime dayalı kolektif öğrenme süreci olduğunu özellikle vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, yüz yüze yükseköğrenimin öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimi için önemli bir rol oynadığına ve salgın nedeniyle bu önemin tehlike altında olduğuna dair uyarılar yapılmıştır (Times Higher Education, 2021).

Almanya’da, siyasetin, uzaktan eğitimin genişlemesi ve geliştirilmesiyle öğretim üyelerinin sayısında ve maaşlarında tasarruf sağlanabileceği düşüncesi dile getirilmiştir. Ancak, Alman Yüksek Öğretim Kurumları Birliği Başkanı Prof. Dr. Kempen bu görüşe karşı çıkmıştır. Kempen’e göre bu iddia “tamamen mantık dışıdır”. Kempen, “Elbette, geçmiş yüzyıllın eğitim alışkanlıkları ve müfredatıyla devam etmeyeceğiz; dijital olanaklar yüz yüze eğitime destek sağlayacak. Ancak uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimi tamamen yerine koymaz. Bilim diyalogla gelişir” diyerek görüşlerini ifade etmiştir (Kempen, 2021).

2.2. Güney Kore’de Eğitim

Yeni yılın başında, ilk COVID-19 vakaları bildirildiğinde, bu hızla yayılan pandeminin tam ölçeğini ve doğasını ve dünyayı nasıl etkileyeceğini öngörmek oldukça zordu. Haftalar ve aylar içinde, gezegendeki neredeyse her birey bir şekilde bu virüsten etkilendi. Güney Kore, büyük bir salgınla karşı karşıya kalan ilk birkaç ülkeden biriydi. Güney Kore’de ocak ayı ortasında teyit edilen ilk COVID-19 vakasından sonra, rakamlar sonraki haftalarda kısa sürede yükselmiştir. Güney Kore hükümeti ulusal alarm seviyesini en yüksek kategoriye yükseltmiş, ulusal acil durum ilan etmiştir. Görünmez bir düşman tarafından alarm verilmeden vurulmuş gibi, bütün ulus umutsuzluk durumuna düşmüştür (Inter-American Development Bank [IADB], 2021).

Salgının beşinci ayında Güney Kore’deki durum görünüşe göre daha iyi hale gelmiştir. Titiz temas takibi, sosyal mesafe ve maske takmak ve sanitasyon gibi kişisel sağlık önlemleri ile birlikte yüksek test ve teşhis yetenekleri oranı sayesinde toplam pozitif vaka sayısı azalmış ve ölüm oranı diğer ülkelere göre düşük seviyelerde bulunmuştur. Eğri nihayetinde düzleşmiş ve ülke COVID-19 salgınlarını kontrol edip hafifletebilmiştir.

12 Haziran itibarıyla, hastalık teşhisi veya semptomları pozitif olanlar dışındaki tüm öğrenciler, kampüse adım atmadan yaklaşık dört ay sonra okula geri döndüler (Güney Kore’de akademik yıl genellikle mart ayı başlarında başlar). Salgın sırasında öğrencilerin okula gitmelerine fiziksel olarak izin verilmemesine rağmen, sınıflar çevrimiçi eğitim modellerini kullanmaya devam edebilmiştir (IADB, 2021).

Aşamalı çevrimiçi öğrenme, 9 Nisan’da ortaokul ve lise son sınıflarındaki öğrencilerden başlayarak uygulanmış ve 20 Nisan’a kadar tüm diğer sınıflara genişletilmiştir. Öngörülemeyen sorunları azaltırken hem öğretmenlerin hem de eğitim BİT altyapısının gerekli hazırlıkları yapması için biraz zaman gerekmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, fiziksel okulların açılmasını çevrimiçi öğrenmeyle değiştirmeye karar verirken, atılan ilk adım BİT altyapısını genişletmek olmuştur. Güney Kore’nin küresel bir ICT öncüsü olarak uzun süredir devam eden ünü göz önüne alındığında, bu bazılarını garip gelebilir. Kore Bilim ve BİT Bakanlığı’nın 2019 raporuna göre, COVID-19 salgınından önce, Güney Koreli hanelerin% 99,7’si internete tam erişime sahipti ve gençlerin% 99,9’u günlük yaşamlarında yüksek hızlı internet kullanıyordu. Yine de Eğitim Bakanlığı, daha önce çok sayıda kullanıcının çevrimiçi öğrenme platformlarına aynı anda erişmesine izin vermeye çalışmadıklarını fark etti. Bunun nedeni, bir dereceye kadar, çevrimiçi öğrenmenin tercih edilen öğrenme aracı olarak algılanmamasıdır. Ve bu aynı zamanda, çevrimiçi öğrenmenin başlangıçta ulus genelindeki

tüm öğrencileri aynı anda birbirine bağlayabilecek bir sunucu hacmiyle tasarlanmamış olmasından da kaynaklanıyor. Yeni durumla başa çıkmak için, iki büyük çevrimiçi öğrenme platformu için ekstra sunucular eklendi: Kore Eğitim ve Araştırma Bilgi Servisi'nin (KERIS) e-Öğrenim Sitesi ve Eğitim Yayın Sistemi'nin (EBS) Çevrimiçi Sınıf Platformu. Ek sunucular ile artık her platform aynı anda 3 milyon öğrenciye ev sahipliği yapabiliyor, ilkokul, ortaokul ve liselerdeki tüm öğrenciler, KERIS e-Öğrenim Sitesi ve EBS Çevrimiçi Sınıf Platformu üzerinde oluşturulan yaklaşık 470.000 çevrimiçi sınıfla çevrimiçi sınıflarına tamamen katıldı (IADB, 2021). Çevrimiçi derslere ek olarak, EBS, öğrencilerin farklı koşullar veya özel ihtiyaçları olan eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla TV kanalı oluşturdu. Örneğin, EBS, genç yaşları ve fiziksel sınıf ortamında bile deneyim eksikliği nedeniyle çevrimiçi öğrenmede zorluk çekmesi muhtemel olan birinci ve ikinci sınıf öğrencileri için tasarlanmış özel televizyon kanalları oluşturdu.

İlk başta, okullar kapalıyken birçok öğretmenin kafası karışmıştı ve öğretmenlere derslerinin çevrimiçi olarak öğretileceği söylendi. Sorun, bazı öğretmenlerin başlangıçta çevrimiçi öğretimde rahat hissetmemeleriydi. Çevrimiçi öğretime geçişe yardımcı olmak için hükümet, çevrimiçi eğitim yönergelerini ülke çapında yayınlamak ve dağıtarak hızla yanıt verdi. Hükümet ayrıca, öğretmenlere çevrimiçi platformlar aracılığıyla nasıl öğretilecekleri, nasıl iletişim kurulacakları ve içerik paylaşılacağı konusunda geniş bir bilgi yelpazesi sunan "School-On" adlı bir web sitesi oluşturdu. Sorunsuz bir geçiş için sorunları daha da hafifletmek için, Metropolitan düzeylerindeki bir grup gönüllü öğretmen, yerel Eğitim Ofislerinden destek alarak cihazlarına uzaktan bağlanarak teknik zorluk yaşayan öğretmenleri desteklemeyi amaçlayan "Teacher-On" adlı ek bir hizmeti uygulamaya başladı. Ayrıca, 10.000 "Temsilci Öğretmenlerden oluşan Topluluk" adlı bir grup oluşturuldu. 10.000 rakamı Güney Kore'deki yaklaşık 10.000 okulun her birinden bir öğretmeni temsil ediyordu. Bu topluluk, öğretmenleri Eğitim Bakanlığı, 17 Büyükşehir ve İl Eğitim Dairesi, KERIS ve EBS ile buluşturur. Bu grubun özü, politika yapıcılardan öğretmenlere kadar çevrimiçi derslerin yürütülmesi ile ilgili her türlü konuyu ortaklaşa ele almaktır. Tüm bu çabaların bir araya getirilmesiyle öğretmenler 21 Nisan itibarıyla 2 milyondan fazla dijital içerik oluşturdu ve bunları iki büyük platforma yükledi (IADB, 2021).

Bir madalyonun iki yüzü gibi, çevrimiçi eğitimi tanıtmak hem fırsat hem de istenmeyen sonuçlar getirebilir. Başarılı bir şekilde uygulanırsa, bir kriz sırasında eğitime devam ederek büyük fayda sağlayabilir. Bununla birlikte, çevrimiçi eğitim, kaçınılmaz olarak, internete erişim, dijital cihazlara sahip olma, öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı seviyeleri vb.

dâhil olmak üzere birçok ön koşulu gerektirir. Çevrimiçi eğitimin, titiz bir değerlendirme olmaksızın dijital uçurumun genişletilebileceği ve eğitim eşitsizliğini artırabileceği endişesi vardı. Bu olumsuz sonuçlardan kaçınmak için Güney Kore hükümeti ücretsiz dijital cihaz kiralama hizmetleri sağladı. Böylece, dijital cihazları olmayan düşük gelirli ailelerden gelen öğrencilere, okullarından cihaz ödünç alma konusunda öncelik tanındı.

Güney Kore'nin COVID-19 salgınından çıkardığı önemli bir ders, benzer bir eğitim krizinin tekrar ortaya çıkabileceği ve buna hazırlıklı olunmasının gerektiğidir. Neyse ki, çevrimiçi eğitimin güçlü bir varlık olduğu kanıtlandı. Çevrimiçi eğitimin ilk ve orta öğretim sisteminin tamamen yerini alması daha az olası olsa da, iyi tasarlanmış çevrimiçi öğrenme, gelecekte eğitime daha iyi yardımcı olmak için yeni fırsatlar sağlayacaktır. Bu anlamda, Güney Kore'nin COVID-19 deneyimine dayanarak, ülke, yapay zeka ve bulut bilişim sistemlerini içeren yeni bir çevrimiçi eğitim modeli oluşturmak için bir adım ileri gidiyor. Ayrıca, bu deneyime ve öğrenilen derslere dayanarak, Güney Kore, eğitim boyunca daha iyi bir gelecek inşa etmek için uluslararası deneyimleri paylaşarak ve öğrenerek küresel toplulukla birlikte çalışmaya kararlı olduklarını göstermiştir.

2.3. Kanada'da Eğitim

Okul ortamında COVID-19 yayılma riskini azaltmak için kullanılan tedbirler, bireyler tarafından kendilerini ve diğerlerini korumak için alınan kişisel önleyici tedbirlerin yanı sıra belediyeler, yerli topluluk liderleri, okul kurulları tarafından uygulanan toplum temelli tedbirleri içermektedir.

Okullarda fiziksel mesafeyi korumak her zaman mümkün olmadığından, COVID-19'un okullarda yayılma riskini azaltmak için birden çok önlemleri "katmanlara ayırmak" önemli olacaktır. Bireysel önleyici tedbirlerin uygulanması ve teşviki gibi bazı risk azaltma tedbirlerinin tutarlı bir şekilde uygulanması gerekirken, diğer tedbirlerin okuldaki ve toplumdaki risklerle orantılı olması gerekmektedir (Canada.ca, 2021).

Okullarda ve toplumda yüz yüze eğitimin faydalarını COVID-19'u yayma riskiyle dengelemek için, hangi eğitim sağlama modunun seçileceğine dair karar, risk temelli bir yaklaşıma dayanmalı ve müzakere edilmelidir. Okul ortamını göz önünde bulundurmak, risk azaltma önlemlerinin nasıl uygulanacağı konusunda bilgilendirmeye yardımcı olacaktır (Di Demonico, Pullano vd., 2020).

COVID-19 salgını sonrasında Kanada'da eğitime yönelik çeşitli önemli önlemler alınmıştır. Ülke öncelikli olarak virüsün yayılmasını kontrol altına almak için birçok ülkede olduğu gibi okulları kapatma kararı almıştır.

Dersler çevrim içi verilerek öğretmenler ve ebeveynlerden destek alınmaya çalışılmıştır. Ancak Kanadalı otoriteler bu sistemi çok çabuk kabul etmediler. Bazı öğrenciler bu yeni ortamda başarılı olurken, diğerleri zorlukla karşılaşmak durumunda kaldılar. Kendi kendini yönetme ve bağımsız çalışma eğilimi olanlar öğrenciler gelişmeyi başarırken diğerleri ciddi bir şekilde bu yeni sistem ile uğraşmak zorunda kaldılar. Korona virüs Kanada'da aynı zamanda mevcut eğitim eşitsizliklerini de ağırlaştırmıştır. Öğrenme güçlüğü, sınırlı dijital okuryazarlık ve sosyoekonomik durum gibi faktörler nedeniyle dezavantajlı durumda olan öğrenciler benzersiz zorluklarla karşı karşıya kalmıştır (Rachel Strathdee, 2022).

2.4. Çin Halk Cumhuriyeti'nde Eğitim

Ocak 2020'nin sonlarında Çin, tüm eğitim faaliyetlerini ertelemiş ve Çin Eğitim Bakanlığı (MOE) okulları ve yükseköğretim kurumlarını yüz yüze öğretim yerine çevrimiçi sunumları kullanmaya çağırmıştır. Bu durumun en önemli özelliği, Çin'in resmi olarak ilk kez büyük ölçekli çevrimiçi öğretime izin verdiğini gösteriyor olmasıdır. Bu çağrıya yanıt olarak, Çin anakarasındaki çoğu il, belediye ve özerk bölge bahar döneminin başlama tarihini geri çekmiş ve çevrimiçi kurslara geçmiştir.

Nisan 2020'den itibaren, liselerden başlanarak, kampüs öğretimi kademeli olarak okul öğrencilerine açılmaya başlanmıştır. 11 Mayıs'a kadar tüm iller / belediyeler ve özerk bölgeler, lise öğrencileri için kampüs eğitimine devam etmiş ve yükseköğretim kurumlarının kampüslerine dönmesine izin verilmiştir. Kampüs kurslarına katılan öğrencilerin gün boyu vücut ısıları ölçülmüş, düşük riskli ortamların içinde ve dışında maske takmaları sağlanmış ve yalnız yemek yemeleri istenmiştir. Guangzhou ve Shenyang gibi bazı şehirlerde, 9. ve 12. sınıflardaki öğrenciler, öğretim üyeleri ve personel kampüse dönmeden önce bir COVID-19 nükleik asit testinden geçirilmiştir (Çin Ulusal Sağlık Ofisi [NHC], 2021).

Yüksek sağlık riskleri nedeniyle, bazı şehirler kayıt planlarını bir sonraki duyuruya kadar ertelemek zorunda kalmıştır. Jilin Eyaletindeki COVID-19'dan daha fazla etkilenen bazı şehirlerde, Jilin ve Shulan gibi eğitim yetkilileri, kampüste eğitim gören öğrencileri bir sonraki duyuruya kadar ev tabanlı dilleri çevrimiçi öğrenmeye çağırmıştır. Bazı üniversiteler, yüz yüze öğretimin dönem boyunca devam etmeyeceğini duyurmuştur. Xi'an Jiaotong Üniversitesi ve Liverpool Üniversitesi arasındaki ortak girişim olan Xi'an Jiaotong Üniversitesi-Liverpool Üniversitesi, tüm lisans ve lisansüstü öğrencilerinin çevrimiçi olarak çalışmaya devam edeceğini ve ikinci dönemde kampüse geri dönmeyeceklerini duyurmuştur. (Çin Ulusal Sağlık Ofisi [NHC], 2021).

31 Mart'ta, genellikle her yıl haziran ayında yapılan Çin Ulusal Kolej Giriş Sınavının (GAOKAO) bir ay süreyle Temmuz 2020'ye erteleneceği açıklanmıştır. Kolej giriş sınavı 1977'de yeniden başlatıldığından beri, ülke çapında ilk kez ertelenmiştir. Buna ek olarak, salgının kesintiye uğraması nedeniyle Çin Ankarasındaki tüm TOEFL, GRE ve IELTS testleri 2020 Şubat ayının sonundan önce iptal edilmiştir. Birçok öğrenci yurtdışında eğitim almayı planlamaya başlamıştır. Çin Wuhan'daki tüm okullar Eylül 2020'de yeniden eğitime başlamıştır. Yerel yönetim açıklamada, risk seviyesinin değişmesi durumunda acil durum planları hazırladıklarını ve bunun yerine çevrimiçi eğitim aldıklarını belirtmiştir. Açıklamanın devamında öğrencilere maske takmaları ve mümkün olduğunca toplu taşıma araçlarından uzak durmaları önerilmektedir. Wuhan'da okula, hastalık kontrol ekipmanını saklama ve olası yeni bir salgına hazırlanmalarına yardımcı olmak için egzersizler ve eğitimler düzenleme talimatı verilmiştir (Sezgin, 2001: 329).

Sonuç

Çalışmada, farklı eğitim türleri ve özellikle de uzaktan eğitim tanımlanarak içerikleri detaylandırılmıştır. Pandemi sonrası dönemde eğitimde dijitalleşme önemli bir vurgu kazanmış ve bu bağlamda Almanya, Çin, Güney Kore ve Kanada gibi ülkelerde gerçekleşen değişimler ve uygulamalar anlatılmıştır. Bu bağlamda, küresel düzeyde uzaktan eğitim ve dijitalleşme süreçleri sosyal medya uygulamalarına doğru önemli bir kayma yaşanmıştır. Dijital eğitim platformları, öğrencilere özgün ve esnek öğrenme fırsatları sunarken, eğitim materyallerinin çeşitliliği ve erişilebilirliği artmıştır. Salgın sonrası dönemde, dünya genelinde eğitim kurumları bu dönüşüme uyum sağlamak ve eğitimi daha geniş bir kitleye ulaştırmak adına sosyal medya platformlarını etkili bir şekilde kullanmıştır.

Almanya, Çin, Güney Kore ve Kanada gibi ülkeler, COVID-19 pandemisinin ardından eğitim sistemlerini uzaktan eğitim odaklı dönüştürmekte farklı yaklaşımlar benimsemişlerdir. Almanya, geleneksel eğitim anlayışını koruyarak uzaktan eğitimi desteklemeye yönelmiştir. Üniversiteler ve okullar, çevrimiçi dersler ve eğitim materyalleri sunarak öğrencilerin sürece katılımını sağlamaya çalışmıştır. Bununla birlikte, Almanya'da yüz yüze eğitim vurgusu devam etmiş ve dijitalleşme daha çok destekleyici bir rol üstlenmiştir.

Çin, pandemi sonrasında uzaktan eğitime hızla adapte olmuş ve geniş çapta dijital platformlar kullanarak öğrencilere erişim sağlamıştır. Çin'de, özellikle çevrimiçi sınıf platformları ve dijital eğitim materyalleri yaygın olarak kullanılarak etkileşimli öğrenme deneyimleri sunulmuştur.

Güney Kore, teknolojiye dayalı eğitim altyapısını zaten güçlü bir şekilde kurmuş bir ülke olarak pandemi sonrası döneme hızla adapte olmuştur. Uzaktan eğitim için çeşitli platformlar ve dijital içerikler kullanılarak öğrencilere kesintisiz eğitim imkanları sunulmuştur. Ayrıca, Güney Kore’de öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşimi artırmak amacıyla çevrimiçi tartışma grupları ve canlı dersler gibi özellikler önem kazanmıştır.

Kanada, büyük bir ülke olması nedeniyle uzaktan eğitim uygulamaları eyaletlere göre değişiklik göstermiştir. Bazı eyaletler çevrimiçi derslere ağırlık verirken, bazıları hibrit bir model benimsemiştir. Kanada’da da dijital platformlar, eğitim materyalleri ve interaktif içerikler öğrencilere sunulurken öğrenme devam ettirilmiştir.

Genel olarak, Almanya, Çin, Güney Kore ve Kanada’nın uzaktan eğitim uygulamaları, mevcut altyapı, eğitim anlayışı ve teknolojik erişim gibi faktörlere bağlı olarak farklılık göstermiştir. Her ülkenin kendi öncelikleri ve eğitim sistemine uygun stratejiler izlediği görülmektedir. Sosyal medya, öğrenci-öğretmen etkileşimini artırmak, öğrenme materyallerini paylaşmak ve grup çalışmalarını desteklemek için güçlü bir araç olmuştur. Aynı zamanda, canlı yayınlar, tartışma grupları ve online etkinlikler gibi özellikler aracılığıyla öğrencilerin etkileşim içinde olmaları ve katılım sağlamaları teşvik edilmiştir. Bu süreç, öğrenmenin daha interaktif, dinamik ve kişiselleştirilmiş bir deneyim haline gelmesini sağlamıştır.

Sonuç olarak, dünya genelinde eğitim sistemi, COVID-19’un getirdiği zorluklar karşısında hızla dijitalleşme ve sosyal medya kullanımına doğru yönelmiştir. Bu dönüşüm, eğitimde sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Gelecekte, bu eğilimlerin daha da güçleneceği ve eğitim sisteminin sosyal medya ortamlarının dinamizmi ile şekilleneceği öngörülmektedir.

Kaynakça

- Abay, A. R. (2004). Eğitim Toplum İlişkisi ve Türkiye Uygulamaları, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Sayı 149, Nisan, ss.129 -146.
- Akbaş, Ö., Dursun, C. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Pandemisi Sürecinde Özel Alanına Kamusal Alanı Sığdıran Çalışan Anneler, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7 (5), ss.78-94.
- Aker, M. B. (2002). Hipermedya Destekli Uzaktan Eğitimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akman, E. ve Güler, İ. (2008). Biyomedikal Mühendisliğinde Uzaktan Eğitim Çalışmaları, Bilişim Teknolojileri Dergisi, 1(2), s.47-52.
- Antalyalı, Ö. (2004). Uzaktan Eğitim Algısı Ve Yöneylem Araştırması Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilebilirliği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Arar, A. (1999). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 15-16 Kasım, Ankara: Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı.
- Aşkar, P. ve Güngör, C. (2004). E-Öğrenmenin ve Bilişsel Sitalin Başarı ve İnternet Öz Yeterlik Algısı Üzerindeki Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, ss.116-125.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28 (3), s.125-145.
- Bledsoe, C. A. (2008). Distance Education Financial Expenditures In North Carolina Community Colleges. Unpublished doctorate's thesis, The University of North Carolina, Greensboro.
- Cauchemez, S., Ferguson, N.M., Wachtel, C., Tegnell, A., Saour, G., Duncan, B. & Nicoll, A. (2009). Closure of schools during an influenza pandemic. The Lancet infectious diseases, 9(8), pp.473-481.
- China National Health Office, Çevrimiçi, http://www.nhc.gov.cn/jkj/s5898bm/202005/717fd_91eb85441dca4e49bc8200b45b8.shtml, 2 Ocak 2021.
- Coşgun, C. (2007). Uzaktan Eğitim İçin Web Tabanlı Bir Platform Geliştirilmesi Ve Mekanik Derslerine Uygulanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- COVID-19 Eğitimi de Olumsuz Etkiledi, Çevrimiçi, <https://www.dunya.com/dunya/covid-19-egitimi-de-olumsuz-etkiledi-haberi-605730>, 20 Şubat 2021.
- Covid-19 Guidance, Çevrimiçi, <https://www.canada.ca/en/public-health/services/diseases/2019-novel-coronavirus-infection/health-professionals/guidance-schools-childcare-programs.html>, 19 Şubat 2021.

- Curabay, Ş. ve Demiray, E. (2002). 20. Kuruluş Yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi Ve Açıköğretim Fakültesi Eğitim Televizyonu(ETV). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dabbagh, N., Ritland, B.,B. (2005). Online Learning Concepts, Strategies and Application. Ohio: Springer Boston.
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). Eğitim Terimleri. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Di Domenico, L., Pullano, G., Sabbatini, C. E., Boëlle, P., & Colizza, V. (2020) Expected impact of reopening schools after lockdown on COVID-19 epidemic in île-de-france. Medrxiv.
- Ekici, G., (2003). Uzaktan Eğitim Ortamlarının Seçiminde Öğrencilerin Öğrenme Stillerinin Önemi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, ss.48-55.
- Erjem, Y.(2013). Sosyoloji, F.Merter, M.Talas,(Ed.). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Gamble, A. L. (2009). The Effectiveness Of E-Learning in A Multicultural Environment, Unpublished doctorate's thesis. The University of Capella.
- German students protest as pandemic squeezes finances, Çevrimiçi, <https://www.timeshighereducation.com/news/german-students-protest-pandemic-squeezes-finances>, 12 Ocak 2021.
- Hızal, A. (1983). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler “Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım”, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Kakar, M. (2008). A Synthesis Of Goog Design Practices For Stand Alone “Global Elearning” For Global Organizations. Unpublished doctorate's thesis. The University of Concordia, Canada.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim. Ankara: Pegama Yayıncılık.
- Kazu, İ.Y. ve Özdemir, O. (2002). Teknik Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitimle İlgili Görüş ve Beklentileri. 23-26 Ekim XI. Eğitim Bilimleri Kongresi, Lefkoşa.
- Kempen: Vom Sinn und Unsinn der Notbetreuung, Çevrimiçi, https://www.wz.de/nrw/kreis-viersen/kempen-und-grefrath/kempen-vom-sinn-und-unsinn-der-notbetreuung_aid-49733061, 17 Şubat 2021.
- Loneliness and Social Isolation Linked to Serious Health Conditions. The U.S. Department of Health & Human Services. (HHS), 2020. Division of Population Health, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion (CDC). Erişim tarihi: 20.12.2020
- Mahiroğlu, A. ve Coşar, M. (2008). Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Sıra, Hız ve İçerik Kontrollerinin Akademik Başarıya Etkisi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(1), ss.63-83.
- Rachel Strathdee, The pandemic revealed Canada's education system is not working for student, Çevrimiçi, <https://www.theglobeandmail.com/opinion/>

- article-the-pandemic-revealed-canadas-education-system-is-not-working-for/, 26 Ağustos 2023
- Responding to COVID-19 in South Korea, Çevrimiçi, <https://blogs.iadb.org/educacion/en/covid19southkorea/>, 22 Şubat 2021.
- Sakin, M. (2011). Eğitim Bilimleri, Bursa: Hipotez Yayınları.
- Sarı M. (2020) Türkiye'nin Koronavirüs Hastalığı ile Mücadelesi Özel Rapor, T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu. Ankara: Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları.
- Secon, H., Woodward, A., & Mosher, D., A Comprehensive Timeline Of The New Coronavirus Pandemic, From China's First COVID-19 Case To The Present. Business Insider. Çevrimiçi, <https://www.businessinsider.com/coronavirus-pandemic-timeline-history-major-events-2020-3>, 14 Nisan 2020.
- Sezgin, S. (2001). Avrupa Birliğinin Eğitim, Öğrenme ve Gençlik Politikaları, Türkiye-AB ilişkileri Sempozyumu, Ankara, Ankara Ofset.
- Tümer, A. ve Ünal. S. (1999). HIV/AIDS Epidemiyolojisi ve Korunma. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 8: 12.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Uzaktan Eğitim Çıkmazı, Çevrimiçi, <https://www.dw.com/tr/%C3%BCniversitelerin-uzaktan-e%C4%9Fitim-%C3%A7%C4%B1kmaz%C4%B1/a-54898050>, 15 Şubat 2021.
- Wong, G.W., Leung T.F., Bird flu: lessons from SARS. Paediatr Respir Rev, 2007, 8(2), pp.171-176.
- Yalın, H. İ. (2005). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

